

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 179/21
Luksemburg, 6 października 2021 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-348/20 P
Nord Stream 2 AG/Parlament i Rada

Rzecznik generalny Michał Bobek: Nord Stream 2 AG może zaskarżyć przed sądami Unii Europejskiej dyrektywę rozszerzającą zakres stosowania dyrektywy gazowej na gazociągi łączące Unię z państwami trzecimi

Wskutek przyjęcia dyrektywy sytuacja prawna spółki Nord Stream 2 AG uległa zmianie, która była ponadto jedynym przedsięwzięciem, na które ten akt prawny wywarł rzeczywiście wpływ

W kwietniu 2019 r., poprzez przyjęcie dyrektywy („dyrektywa zmieniająca”)¹ prawodawca Unii zmienił dyrektywę gazową² w celu zapewnienia, by przepisy mające zastosowanie do linii przesyłowych gazu łączących co najmniej dwa państwa członkowskie miały również zastosowanie w obrębie Unii Europejskiej do linii przesyłowych gazu do i z państw trzecich.

Nord Stream 2 AG, szwajcarska spółka zależna Gazpromu, jest odpowiedzialna za planowanie, budowę i eksploatację gazociągu „Nord Stream 2”. Zaskarżyła ona dyrektywę zmieniającą przed Sądem Unii Europejskiej, który, postanowieniem z dnia 20 maja 2020 r.³, odrzucił skargę tej spółki jako niedopuszczalną.

Nord Stream 2 AG wniosła do Trybunału Sprawiedliwości odwołanie od postanowienia Sądu.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Michał Bobek **uznał** przede wszystkim za **nieprawidłowe** rozumowanie Sądu, że **dyrektywa zmieniająca nie może dotyczyć bezpośrednio Nord Stream 2 AG, ponieważ jest dyrektywą**. W tym względzie rzecznik generalny przypomniał, że choć traktat FUE nie zajmuje się wyraźnie kwestią dopuszczalności skarg o stwierdzenie nieważności wniesionych przez osoby fizyczne lub prawne na dyrektywę, sama ta okoliczność nie jest wystarczająca, aby uznać takie skargi za niedopuszczalne. Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem, aby ustalić, czy akt Unii podlega zaskarżeniu, należy zbadać **istotę aktu**, gdyż jego forma jest pozbawiona znaczenia. W związku z tym nie można *a priori* wykluczyć, że dyrektywa może wywoływać wiążące skutki prawne wobec jednostek. W takich przypadkach mogą one wnieść skargę o stwierdzenie nieważności dyrektywy, jeżeli dotyczy ich ona bezpośrednio i indywidualnie.

W odniesieniu do kwestii, czy dyrektywa zmieniająca dotyczy bezpośrednio Nord Stream 2 AG, rzecznik generalny stwierdził, że **może ona wywierać skutki prawne poprzez rozszerzenie zakresu stosowania dyrektywy gazowej na sytuacje**, takie jak szczególna sytuacja tej spółki, **które nie były uprzednio objęte tym aktem prawnym**.

W odniesieniu do dokonanego przez Sąd stwierdzenia, że dyrektywa zmieniająca nie może dotyczyć bezpośrednio Nord Stream 2 AG, ponieważ wymaga ona przyjęcia środków wykonawczych na szczeblu krajowym, rzecznik generalny podkreślił, że **okoliczność ta nie oznacza, iż istnienie jakiegokolwiek aktu wykonawczego w sposób natychmiastowy i konieczny wyklucza bezpośrednie oddziaływanie**. W szczególności przesłanka

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2019/692 z dnia 17 kwietnia 2019 r. zmieniająca dyrektywę 2009/73/WE dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego (Dz.U. 2019, L 117, s. 1).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. L 211, 14.8.2009, s. 94–136).

³ Postanowienie Sądu z dnia 20 maja 2020 r., *Nord Stream 2/Parlament i Rada*, [T-526/19](#) (zob. także komunikat prasowy nr [62/20](#)).

bezpośredniego oddziaływania jest spełniona między innymi wówczas, gdy istnieją środki wykonawcze, lecz – w praktyce – właściwe organy nie dysponują **żadnym rzeczywistym zakresem uznania** odnośnie do sposobu wykonania głównego aktu Unii.

W tym kontekście rzecznik generalny zbadał, czy przepisy dyrektywy zmieniającej dotyczące rozdziału⁴, dostępu stron trzecich⁵ i regulacji taryf⁶, które to przepisy w opinii Nord Stream 2 AG nakładają na nią nowe obowiązki, mają charakter samowykonalny.

W odniesieniu do przepisów dotyczących rozdziału rzecznik generalny, przyznając wprawdzie, że państwa członkowskie mają trzy różne możliwości osiągnięcia celu wyznaczonego przez prawodawcę Unii, podkreślił jednak, że **wybranie którejkolwiek z tych możliwości doprowadzi nieuchronnie do tego, iż sytuacja prawna Nord Stream 2 AG ulegnie zmianie**. W istocie będzie ona musiała albo sprzedać cały gazociąg „Nord Stream 2”, albo sprzedać część gazociągu podlegającą niemieckiej jurysdykcji, albo przenieść własność gazociągu na odrębną spółkę zależną. Rzecznik generalny stanął zatem na stanowisku, że **to właśnie dyrektywa zmieniająca bezpośrednio oddziałuje na sytuację Nord Stream 2 AG, a nie jedynie następcze krajowe środki transpozycji**. W związku z tym **stwierdzenie Sądu, że dyrektywa zmieniająca nie dotyczy bezpośrednio Nord Stream 2 AG**, ponieważ przepis dotyczący rozdziału wymaga zastosowania krajowych środków wykonawczych, **jest obarczone naruszeniem prawa**.

Co więcej, rzecznik generalny ocenił, że **Sąd nie przeanalizował, czy na sytuację prawną Nord Stream 2 AG mogą mieć wpływ przepisy dyrektywy zmieniającej dotyczące dostępu stron trzecich lub regulacji taryf**. W tym względzie rzecznik generalny zajął stanowisko, że **przepisy te powodują powstanie po stronie Nord Stream 2 AG nowych ograniczeń regulacyjnych, które zmieniają jej sytuację prawną, a tym samym dotyczą jej bezpośrednio**.

Ponadto rzecznik generalny stwierdził, że Sąd popełnił błąd, **zarządzając**, po pierwsze, **wyłączenie z akt sprawy** dwóch dokumentów przedłożonych jako dowody przez Nord Stream 2 AG i, po drugie, że nie należy uwzględniać tych fragmentów skargi i załączników, w których zostały przywołane te dokumenty. Zdaniem rzecznika generalnego Sąd **zastosował błędne ramy analityczne** przy badaniu dopuszczalności spornych dokumentów. Zamiast zastosować **zasady regulujące przedstawianie dowodów przed sądami Unii**, Sąd zastosował zasadniczo system ustanowiony rozporządzeniem w sprawie dostępu do dokumentów⁷ oraz przepisy tego rozporządzenia.

W tych okolicznościach rzecznik generalny uważa, że **Trybunał powinien uchylić w całości postanowienie Sądu**. Ponadto stanął on na stanowisku, że **Trybunał powinien stwierdzić, iż dyrektywa zmieniająca dotyczy Nord Stream 2 AG nie tylko bezpośrednio, ale także indywidualnie**.

W rzeczywistości **dyrektywa zmieniająca dotyczyła tylko gazociągu „Nord Stream 2”**, którego budowa nie tylko została rozpoczęta, ale znajdowała się na bardzo zaawansowanym etapie w chwili przyjęcia tego aktu prawnego. W tym względzie rzecznik generalny podkreślił, że w odróżnieniu od porównywalnych wcześniejszych lub przyszłych projektów gazociąg „Nord Stream 2” nie może skorzystać z żadnego odstępstwa lub zwolnienia od przepisów dyrektywy gazowej, **która stawia go w jedynym w swoim rodzaju położeniu w stosunku do obu wspomnianych rodzajów projektów i samej dyrektywy zmieniającej**.

⁴ W kontekście sektorów sieciowych termin „rozdział” jest używany w odniesieniu do oddzielenia od siebie działalności, która potencjalnie może podlegać konkurencji (takiej jak produkcja i dostawy), od działalności, w ramach której konkurencja jest albo niemożliwa, albo niedozwolona (takiej jak transport). Celem rozdziału jest niedopuszczenie do sytuacji, w której operatorzy systemów przesyłowych uprzywilejowują własną działalność w zakresie dostaw, ze szkodą dla niezależnych dostawców.

⁵ Dyrektywa gazowa zobowiązuje operatorów systemów przesyłowych do zapewnienia potencjalnym klientom niedyskryminacyjnego dostępu do swoich zdolności w oparciu o opublikowane taryfy.

⁶ Dyrektywa gazowa stanowi zasadniczo, że taryfy pobierane przez operatorów systemów przesyłowych za korzystanie z ich zdolności transportowych podlegają zatwierdzeniu przez krajowy organ regulacyjny danego państwa członkowskiego.

⁷ Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. 2001, L 145, s. 43).

W świetle powyższego rzecznik generalny doszedł do wniosku, że **z uwagi na okoliczność, iż dyrektywa zmieniająca dotyczy Nord Stream 2 AG zarówno bezpośrednio, jak i indywidualnie, spółka ta jest uprawniona do zaskarżenia tej dyrektywy**. W odniesieniu do zasadności skargi Nord Stream 2 AG mającej na celu stwierdzenie nieważności dyrektywy zmieniającej rzecznik generalny stwierdził, że **stan postępowania nie pozwala Trybunałowi na wydanie orzeczenia ostatecznego w tej kwestii w omawianej sprawie, w związku z czym zaproponował przekazać sprawę Sądowi do ponownego rozpoznania**.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odwołanie od wyroku lub postanowienia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału. Co do zasady, odwołanie nie ma skutku zawieszającego. Jeżeli jest ono dopuszczalne i zasadne, Trybunał uchyla orzeczenie Sądu. Jeżeli stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia w sprawie, Trybunał może sam wydać ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie sporu. W przeciwnym razie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału wydanym w ramach odwołania.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.